

Lilianna Jabłońska¹

Anna Bońkowska²

Dawid Olewnicki³

Agnieszka Stefanowska⁴

Samodzielna Pracownia Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa

Wydział Ogrodnictwa, Biotechnologii i Architektury Krajobrazu SGGW

Warszawa

Handel zagraniczny Unii Europejskiej roślinami ozdobnymi

European Union's foreign trade in ornamental plants

Synopsis. W pracy badano zmiany w handlu zagranicznym roślinami ozdobnymi w UE w latach 1995-2010. Analizowano wartość importu i eksportu, saldo obrotów oraz strukturę asortymentową. Szczegółowo analizowano strukturę geograficzną, identyfikując kraje pochodzenia i przeznaczenia roślin oraz największych unijnych eksporterów i importerów. Wykazano, że podstawą handlu są obroty wewnątrzunijne, ale rośnie import z krajów Afryki oraz eksport za wschodnią granicę UE. Główny eksporter to Holandia, a importer Niemcy, przy czym wzrasta rola Niemiec jako dostawcy roślin, a Holandii jako odbiorcy.

Słowa kluczowe: import, eksport, rośliny ozdobne, UE.

Abstract. The changes in the EU's foreign trade in ornamental plants over the years 1995-2010 have been studied. The imports and exports values, structure of assortment and trade balance have been analyzed. Its geographic structure was analyzed in detail, by identifying the countries of plant origin and destination, as well as the largest EU exporters and importers. It was found that the intra-EU turnovers are the basis, but rising imports from African countries and exports to behind the EU eastern border is observed. The Netherlands is a major exporter while Germany a major importer. However, the increasing role of Germany as a supplier and of Netherlands as a buyer is visible.

Key words: imports, exports, ornamental plants, EU.

Wstęp

Współcześnie gospodarki większości krajów, świadome korzyści, jakie przynosi handel z innymi państwami, coraz bardziej otwierają się na otoczenie międzynarodowe. Import zwiększa bogactwo asortymentowe towarów i prowadzi do niższej cen, wywołuje korzystne zmiany w strukturze produkcji, motywuje do wdrażania postępu, podnoszenia jakości, obniżania kosztów produkcji i poprawy jej efektywności [Marciniak 2007; Jabłońska 2008]. Eksport ma wpływ na osiąganie większych dochodów i utrzymanie gospodarstw na rynku, jest czynnikiem napędzającym gospodarkę i umacniającym gospodarczą pozycję państwa na rynku globalnym, pozwala zdobyć środki na opłacenie importu [Rosati 1990; Onufer 2008].

¹ Prof. dr hab., lilianna_jablonska@sggw.pl.

² Mgr inż., ania.bonkowska@gmail.com.

³ Dr inż., dawid_olewnicki@sggw.pl.

⁴ Mgr inż., agnieszka_stefanowska@wp.pl.

Rosnące obroty w wymianie międzynarodowej obserwuje się także w sektorze kwiaciarskim. Jak pisze Gołos [2009] światowy rynek roślin ozdobnych systematycznie powiększa się, co z jednej strony wynika z rosnącego popytu bogacących się społeczeństw [Jabłońska 2009; Consumer... 2010; Gerden 2012], z drugiej z rozwijania produkcji w krajach nie będących wcześniej ich producentami, jak kraje wschodniej i południowej Afryki [Goldfain 2006; Gray 2008; Perry 2011] czy Ameryki Łacińskiej [Pizano 2005, Vega 2009]. Uprawiane są w nich głównie kwiaty cięte, których gros przeznaczane jest na eksport. Kwiaty z Afryki jadą do krajów UE, te z Ameryki Łacińskiej do USA. Na powyższe zmiany wpływ ma powstawanie wielu nowoczesnych środków transportu i narzędzi komunikacji, dzięki czemu odległe kraje stają się coraz bliższe. Ale odległość nadal jest znaczącym problemem i negatywnie oddziałuje na wymianę międzynarodową, choć dzięki rozwojowi powyższych dziedzin problem odległości stopniowo maleje [Jabłońska 2007].

Celem niniejszej pracy było zbadanie zmian w handlu zagranicznym produktami kwiaciarskimi w UE, jakie zaszły w wieloletnim okresie 1995-2010. Analizowano wartość importu i eksportu, saldo obrotów oraz ich strukturę rzeczową. Szczegółowo przedstawiono strukturę geograficzną obrotów, określając najpierw udział poszczególnych kontynentów w unijnym eksporcie i imporcie, a następnie identyfikując kraje będące głównymi dostawcami i odbiorcami unijnych roślin. Określono także największych eksporterów i importerów w UE. Zmiany w czasie badano przy pomocy indeksów o podstawie stałej, za którą przyjęto 1995 rok, zaś strukturę wykorzystując wskaźniki procentowe. Analiz dokonano dla wybranych lat, co wynikało z możliwości uzyskania danych pierwotnych, starając się by uwzględnić jak najbardziej aktualne zmiany. Źródłem danych pierwotnych były roczniki statystyki międzynarodowej AIPH/Union Fleurs [International... 1996, 2000, 2004, 2009, 2011].

Wartość eksportu i importu roślin ozdobnych w Unii Europejskiej

W badanym 15-leciu wartość eksportu roślin ozdobnych z UE zwiększyła się o 82,6%, z 4814 mln do 8792 mln euro (tab.1). Najsilniejszy wzrost miał miejsce w latach 1999-2003, gdy wartość eksportu zwiększyła się o 27,0%. W kolejnym okresie wzrost ten był wyraźnie wolniejszy. Choć Unia powiększyła się o nowych członków, jej eksport w 2008 roku był tylko o 19,9% wyższy niż w 2003 roku, a w 2010 roku o 4,5% wyższy niż 2 lata wcześniej. Szybciej niż eksport wzrastał import roślin do UE. W 2010 roku wyniósł 8331 mln euro i był 2,1 razy wyższy niż w 1995 roku. Największy wzrost odnotowano w drugiej połowie lat 90., kiedy import wzrósł o 33,1%. W kolejnych okresach zwiększył się o 26,0% i 20,9%, a w ostatnich dwóch latach o 3,3%. Ten szybszy w długim okresie wzrost importu niż eksportu spowodował pogorszenie się salda obrotów, choć UE cały czas jest eksporterem netto roślin ozdobnych. Najsilniejszy spadek salda, z +836,4 mln do +197,2 mln euro miał miejsce w latach 1995-1999. W następnych latach saldo uległo poprawie, ale maksymalnie osiągnęło jedynie 460,9 mln euro.

W handlu zagranicznym UE roślinami ozdobnymi najważniejszą rolę odrywają kwiaty cięte świeże, przy czym większą w imporcie niż eksporcie. Równocześnie odnotowuje się stopniowy spadek ich znaczenia, jako wynik wolniejszego wzrostu obrotów (odpowiednio 1,5 i 1,8 razy) w porównaniu do pozostałych grup roślin. Udział kwiatów świeżych w

wartości eksportu zmniejszył się z 41,0% do 33,9%, a w wartości importu z 47,5% do 39,8% (tab.2). Na drugim miejscu plasują się rośliny doniczkowe, ze stabilnym udziałem w eksporcie na poziomie 25,0%-26,0%, ale z rosnącym udziałem w imporcie, z 22,1% do 25,5%. Trzecią grupą, o rosnącym znaczeniu, są ozdobne rośliny szkółkarskie. Ich eksport i import zwiększył się w badanym okresie ponad 3-krotnie, a udział w całości handlu roślinami ozdobnymi wzrósł odpowiednio z 9,1% do 12,0% oraz z 7,3% do 9,7%. Jest to odpowiedź na rosnące zainteresowanie konsumentów w różnych krajach roślinami do nasadzeń na zewnątrz.

Tabela 1. Wartość obrotów oraz saldo handlu zagranicznego UE roślinami ozdobnymi w latach 1995-2010

Table 1. Turnover and trade balance of foreign trade in ornamental plants in the EU over the years 1995-2010

Pozycja	Rok				
	1995	1999	2003	2008	2010
	Wartość obrotów oraz saldo (tys. euro)				
Eksport	4 813 845	5 490 464	6 987 858	8 381 123	8 791 537
Import	3 977 481	5 293 313	6 669 845	8 064 606	8 330 667
Saldo	+ 836 364	+ 197 151	+ 318 013	+ 316 517	+ 460 870
	Dynamika zmian wartości obrotów (indeks: 1995=100%)				
Eksport	100,0	114,1	145,2	174,1	182,6
Import	100,0	133,1	167,7	202,8	209,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych AIPH i prac Bońkowskiej [2012] i Stefanowskiej [2012].

Tabela 2. Struktura eksportu i importu roślin ozdobnych w Unii Europejskiej w latach 1995-2010, %

Table 2. Structure of imports and exports of ornamental plants in EU over the years 1995-2010, %

Grupy roślin	Struktura eksportu w roku, %					Struktura importu w roku, %				
	1995	1999	2003	2008	2010	1995	1999	2003	2008	2010
Cebule i bulwy kwiatowe	12,0	10,2	9,2	8,8	8,1	7,3	5,9	4,9	4,1	3,9
Kwiaty cięte świeże	41,0	39,4	37,0	33,2	33,9	47,5	45,9	43,5	40,2	39,8
Kwiaty cięte impregnowane	1,1	0,9	0,7	1,5	1,7	1,8	1,9	1,9	2,5	2,1
Zieleń cięta świeża	2,1	3,0	3,1	4,0	3,3	5,4	5,8	4,9	5,9	4,7
Zieleń cięta impregnowana	0,9	1,0	0,7	0,9	1,1	1,1	1,3	1,2	1,2	1,2
Choinki, gałązki iglaków	1,2	1,3	1,5	1,6	1,8	0,4	0,5	0,8	0,9	1,1
Rośliny doniczkowe	25,7	24,9	26,2	25,1	25,4	22,1	22,7	23,4	24,6	25,5
Sadzonki i młode rośliny	3,7	4,3	4,4	5,1	5,1	5,3	5,2	5,3	6,0	5,9
Rośliny szkółkarskie	9,1	10,0	11,5	12,1	12,0	7,3	7,8	9,5	9,8	9,7
Pozostałe	3,2	5,9	5,7	7,7	7,6	1,8	3,0	4,6	4,8	6,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych AIPH i prac Bońkowskiej [2012] i Stefanowskiej [2012].

Na uwagę zasługuje również wzrost znaczenia w eksporcie sadzonek i młodych roślin, przy generalnie stałym udziale tej grupy w imporcie. Zmniejsza się natomiast znaczenie handlu cebulami kwiatowymi. Ich eksport i import rósł najwolniej (odpowiednio 1,2 i 1,1 razy), co spowodowało spadek udziału w eksporcie z 12,0% do 8,1%, a w imporcie z 7,3% do 3,9%.

Struktura geograficzna eksportu roślin ozdobnych z Unii Europejskiej

W całym badanym okresie około 80% eksportu to eksport wewnątrzunijny (tab. 3). Jego dynamika wzrostu była tylko nieznacznie niższa niż całkowitego eksportu. W 2010 roku obroty wewnątrzunijne stanowiły 180% obrotów z 1995 roku. Drugim kierunkiem zbytu roślin ozdobnych są kraje europejskie spoza Unii i ich rola wzrosła. Eksport do tych krajów w ciągu pierwszych 12 lat zwiększył się o 134%, a udział w całym unijnym eksporcie wzrósł z 8,7% do 11,8%. W ostatnich 2 latach utrzymuje się na podobnym poziomie 983 mln euro, stąd jego udział w eksporcie nieznacznie obniżył się. Do połowy pierwszej dekady XXI w. liczącą się była także sprzedaż do Ameryki Północnej, gdzie trafiało 4-5% całego eksportu. Stopniowo ten kierunek miał coraz mniejsze znaczenie. W latach 2003-2010 eksport do Ameryki Płn. obniżył się o 29%, a jej udział w eksporcie z UE do 2,7%. Na nieznacznie tylko niższym poziomie utrzymuje się od kilku lat udział Azji (2,2%-2,5%). Eksport kwaciarski na pozostałe kontynenty nie ma większego znaczenia, stanowi w każdym przypadku nie więcej niż 1%.

Tabela 3. Dynamika i struktura geograficzna eksportu roślin ozdobnych z UE w latach 1995-2010

Table 3. Dynamics and geographical distribution of ornamental plants exports from the EU over the years 1995-2010

Eksport do:	Dynamika, indeks: 1995=100%					Struktura, Σ eksportu UE=100%				
	1995	1999	2003	2008	2010	1995	1999	2003	2008	2010
UE	100	113	141	168	180	82,1	81,0	79,6	79,1	80,9
Europa (bez UE)	100	128	189	234	234	8,7	9,8	11,3	11,8	11,3
Afryka	100	141	122	192	173	0,4	0,4	0,3	0,4	0,3
Azja	100	93	95	103	117	3,8	3,1	2,5	2,2	2,4
Bliski Wschód	100	161	188	312	343	0,5	0,8	0,7	1,0	1,0
Ameryka Północna	100	100	145	120	104	.	4,2	4,8	3,3	2,7
Ameryka Łacińska	100	146	235	323	385	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8
Australia, Oceania	0,2
Pozostałe kraje	100	165	264	246	783	4,1	0,2	0,2	1,5	0,4
Ogółem	100	114	145	174	183	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych AIPH i pracy Bońkowskiej [2012].

Z krajów unijnych największym rynkiem zbytu roślin ozdobnych są Niemcy, choć ich udział w odbiorze eksportu z innych państw UE zmniejszył się. W 2003 roku wynosił

32,7% w porównaniu do 46,2% w 1995 roku (tab.4), przy wartości eksportu na tym samym poziomie, około 1 820 mln euro. Po przyłączeniu nowych państw członkowskich udział Niemiec wyniósł 26,4% i 28,4% w 2008 i 2010 roku. W tym ostatnim eksport do Niemiec osiągnął najwyższą wartość w badanym 15-leciu, tj. 2 018 mln euro. Drugim pod względem wielkości odbiorcą jest Francja. Eksport do tego kraju wzrósł o 84% w ciągu 15 lat, co powoduje, że nawet po rozszerzeniu Unii trafiał tu podobny odsetek unijnego eksportu. Wynosił on około 16,0%-17,0%. Na trzeciej pozycji, ze zmiennym udziałem, znajduje się Wielka Brytania, do której eksport bardzo wyraźnie zwiększył się. W 2008 roku był aż 2,8 razy wyższy niż w 1995 roku i stanowił 15,0% wartości roślin eksportowanych z UE. W 2010 roku nieznacznie obniżył się (o 11%), a udział Wielkiej Brytanii spadł do 12,4%. W trzech pierwszych badanych latach czwartym rynkiem zbytu były Włochy, z udziałem wahającym się w granicach 6,1%-6,7%, zaś piątym Holandia, z rosnącym udziałem z 4,8% w 1995 r. do 6,3% w 2003 roku. W wyniku znacznie szybszego wzrostu eksportu do Holandii (3,2-krotny) niż do Włoch (1,8-krotny), te ostatnie przesunęły się na piątą pozycję ustępując czwartego miejsca Holendrom. W 2010 roku eksport do Holandii stanowił 8,6% unijnego eksportu, a do Włoch 6,5%. Kolejnymi pod względem wielkości odbiorcami są Belgia, Austria i Szwecja, a na 9 miejscu znajduje się Polska odbierająca 2,7% i 2,5% unijnego eksportu w 2008 i 2010 roku.

Tabela 4. Struktura eksportu roślin ozdobnych w obrocie wewnątrzunijnym, Σ eksportu do UE= 100%

Table 4. Destination of ornamental plants exports in intra-EU trade, exports into UE = 100%

		Rok							
1995		1999		2003		2008		2010	
Eksport do:	%	Eksport do:	%	Eksport do:	%	Eksport do:	%	Eksport do:	%
Niemcy	46,2	Niemcy	39,4	Niemcy	32,7	Niemcy	26,4	Niemcy	28,4
Francja	16,0	Francja	16,6	Francja	17,9	Francja	16,4	Francja	16,3
Wlk.Bryt.	9,2	Wlk.Bryt.	13,5	Wlk.Bryt.	16,4	Wlk.Bryt.	15,0	Wlk.Bryt.	12,4
Włochy	6,4	Włochy	6,1	Włochy	6,7	Holandia	7,0	Holandia	8,6
Holandia	4,8	Holandia	5,7	Holandia	6,3	Włochy	6,4	Włochy	6,5
X	X	X	X	X	X	Polska	2,7	Polska	2,5
Pozostałe	17,4	Pozostałe	18,7	Pozostałe	20,0	Pozostałe	26,1	Pozostałe	25,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych AIPH i pracy Bońkowskiej [2012].

Okolo 20% roślin ozdobnych UE eksportuje do krajów trzecich i eksport ten rósł szybciej niż eksport wewnątrzunijny (tab. 3). W 2008 roku był 2-krotnie wyższy niż w 1995 roku, choć w 2010 roku nieznacznie obniżył się (o 3,8%). Generalnie największym odbiorcą roślin ozdobnych spoza Unii od lat jest Szwajcaria. W 1995, 1999 i 2010 roku plasowała się na 1 miejscu ze średnim udziałem w eksporcie pozaunijnym rzędu 28,2%-22,6%, a w 2003 i 2008 roku na 2 miejscu z udziałem 19,7% i 18,8% (tab. 5).

Drugim i trzecim odbiorcą są USA i Rosja, przy czym do 2003 roku większe znaczenie miał eksport do USA (udział 19,5%-20,6%), zaś w 2008 i 2010 eksport do Rosji (21,3% i 19,8%). Ten ostatni zaczął rozwijać się bardzo dynamicznie od 1999 roku i do 2010 roku wzrósł 15,5 razy. Kolejne dwa ważne rynki zbytu to Japonia i Norwegia. Widoczny jest jednak bardzo wyraźny spadek znaczenia Japonii, do której eksport obniżył się o 48%, jako efekt rosnącej konkurencji na tym rynku roślin sprowadzanych z krajów

bliżej położonych (m.in. Malezja, Korea Płd, Chiny, Australia, Indie, Kolumbia) [Kirandeep Kauri i Imran Saleem 2011; Guidebook... 2011; About... 2012]. Do 2003 roku rosnącym odbiorcą kwiatów z UE była Polska. W 1995 roku nabyła 2,0% unijnego eksportu, w 1999 roku 5,4%, a w 2003 roku 5,5%. W okresie tym eksport do Polski zwiększył się 4,6 razy, czyli bardziej niż po akcesji. W latach 2003-2010 wzrósł tylko 2,3 razy. Na uwagę zasługuje bardzo szybki wzrost eksportu do Chin. Jeszcze w 1999 roku unijne statystyki nie odnotowały sprzedaży do tego kraju, a w 2003 roku wysłano tam 1,6% eksportu do krajów trzecich. Do 2010 roku eksport do Chin zwiększył się 2,0 razy, a udział w unijnym eksporcie do 2,8%.

Tabela 5. Struktura eksportu roślin ozdobnych z UE do krajów trzecich, Σ eksportu do krajów trzecich = 100%

Table 5. Destination of ornamental plant exports to the third countries, sum of export to third countries = 100%

1995		1999		Rok 2003		2008		2010	
Eksport do:	%	Eksport do:	%	Eksport do:	%	Eksport do:	%	Eksport do:	%
Szwajcaria	28,2	Szwajcaria	23,8	USA	20,6	Rosja	21,3	Szwajcaria	22,6
USA	19,9	USA	19,5	Szwajcaria	19,7	Szwajcaria	18,8	Rosja	19,8
Japonia	15,8	Japonia	12,0	Rosja	10,1	USA	13,5	USA	11,8
Norwegia	6,1	Norwegia	6,9	Japonia	7,8	Norwegia	8,3	Norwegia	8,9
Rosja	3,2	Polska	5,4	Norwegia	6,0	Japonia	5,2	Japonia	4,3
Polska	2,0	Rosja	2,1	Polska	5,5	X	X	X	X
Pozostałe	31,0	Pozostałe	30,4	Pozostałe	30,4	Pozostałe	32,9	Pozostałe	32,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych AIPH i pracy Bońkowskiej [2012].

Czołowi unijni eksporterzy roślin ozdobnych

Największym eksporterem roślin ozdobnych w UE jest Holandia. Od połowy lat 90. ubiegłego wieku dostarcza około 69,0% unijnego eksportu (tab. 6), przy równoczesnym 1,7-krotnym wzroście jego wartości (z 3541 mln euro do 6023 mln euro). Do 2003 roku drugim eksporterem, ze znacznie mniejszym udziałem (7,8%-7,2%) była Dania, ale w wyniku spadku eksportu w latach 2003-2010 o 17% przesunęła się na piąte miejsce z udziałem 4,6%. Przemienne drugie lub trzecie miejsce zajmują Włochy, których eksport wzrósł w badanym 15-leciu o 98%, a udział w unijnym eksporcie utrzymywał się na poziomie około 6,0-7,0%. Na zmianę z Włochami, drugie lub trzecie miejsce w dwóch ostatnich latach należy do Belgii. Choć eksportowała w nich 5,9% i 7,0% wartości wszystkich roślin, wartość tego eksportu w 2010 roku była aż 2,8 razy wyższa niż w 1995 roku. Jeszcze większą dynamiką charakteryzował się eksport z Niemiec, który zwiększył się 3,4 razy. Niemcy stały się czwartym unijnym eksporterem z udziałem ponad 6,0%. Relatywnie niewielką rolę w unijnym eksporcie odgrywają Hiszpania i Francja, zaliczane do dużych producentów. Na 8 miejscu znajduje się Polska, mająca udział tylko nieznacznie niższy od Francji. W 2010 roku wynosił on odpowiednio 1,0% i 1,2%, a wartość eksportu 91,5 mln euro i 103,2 mln euro.

Tabela 6. Udział krajów członkowskich UE w całkowitym unijnym eksporcie, Σ eksportu z UE = 100%

Table 6. The share of EU countries in the total EU exports, sum of export from UE = 100%

		Rok							
1995		1999		2003		2008		2010	
Eksport z:	%	Eksport z:	%	Eksport z:	%	Eksport z:	%	Eksport z:	%
Holandia	73,6	Holandia	68,6	Holandia	69,2	Holandia	68,8	Holandia	68,5
Dania	7,8	Włochy	7,9	Dania	7,2	Włochy	6,7	Belgia	7,0
Włochy	6,0	Dania	7,8	Włochy	6,8	Belgia	5,9	Włochy	6,6
Belgia	4,6	Belgia	5,9	Belgia	6,4	Niemcy	5,9	Niemcy	6,0
Niemcy	3,2	Niemcy	3,2	Niemcy	4,4	Dania	5,6	Dania	4,6
Francja	2,0	Hiszpania	3,0	Hiszpania	2,8	Hiszpania	2,2	Hiszpania	2,1
Hiszpania	1,8	Francja	2,2	Francja	1,7	Francja	1,3	Francja	1,2
Wlk.Bryt.	0,7	Wlk.Bryt.	0,8	Wlk.Bryt.	0,8	Polska	1,2	Polska	1,0
Pozostałe	0,3	Pozostałe	0,6	Pozostałe	0,8	Pozostałe	2,4	Pozostałe	3,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych AIPH i pracy Bońkowskiej [2012].

Struktura geograficzna importu roślin ozdobnych do Unii Europejskiej

W imporcie roślin ozdobnych do UE najbardziej istotny jest także import wewnątrzunijny i jego rola nieznacznie zwiększyła się. Jego udział w całkowitym imporcie wzrósł z 80,9% w 1995 roku do 81,9% w 2010 roku (tab. 7). Należy jednak pamiętać, iż w 2004 roku w Unii znalazły się kraje będące wcześniej dostawcami należącymi do krajów trzecich i to import z tych krajów pozwolił na utrzymanie udziału obrotów wewnątrzunijnych na tym samym poziomie. Wskazuje na to gwałtowny spadek importu z krajów europejskich spoza UE. W 2008 roku import z tego kierunku był aż 8,3-krotnie niższy niż w 2003 roku. Na uwagę zasługuje wzrost znaczenia importu z Afryki. W badanym 15-leciu zwiększył się on 3,2 razy, co spowodowało wzrost udziału Afryki w dostawach roślin ozdobnych z 5,0% do 7,8%. Wyraźny wzrost, bo 2,6-krotny odnotowano także w przypadku importu z Azji, ale ze względu na niski jego poziom udział Azji w unijnym imporcie nie przekracza 2,0%.

Spośród państw UE największy import pochodzi z Holandii, choć jej udział w wewnątrzunijnym imporcie nieznacznie zmniejszył się, z 76,7% do 73,9% (tab. 8). W 2010 roku sprowadzono z Holandii do innych państw w UE rośliny za 5048 mln euro, co stanowiło 60,6% całego importu UE. W trzech pierwszych badanych latach drugim dostawcą była Dania, z udziałem rzędu 6,7-5,9%, ale od połowy ostatniego dziesięciolecia import z Danii zaczął obniżać się. W 2010 roku był niższy o 19% niż w 2003 roku, skutkiem czego Dania stała się piątym dostawcą z udziałem 3,8%. Z kolei z piątej pozycji na drugą przesunęły się Niemcy. Import z tego kraju wzrósł w latach 1995-2010 aż 5,3 razy, a udział w wewnętrznym imporcie z 2,4% do 6,0%. Trzecim i czwartym dostawcą, ze stabilnym udziałem na poziomie ponad 5,0% i podobną dynamiką wzrostu wartości dostaw, są Belgia i Włochy, a kolejne miejsca zajmują Hiszpania, Francja i Wielka Brytania z udziałem w 2010 roku odpowiednio 2,1%, 0,9% i 0,7%. W tymże roku dziewiątym dostawcą była Polska z udziałem 0,6%. Negatywnym faktem jest jednak, że

znaczenie Polski zmalało, gdyż w 2008 roku udział ten wynosił 1,2% i był wyższy niż importu z Francji.

Tabela 7. Dynamika i struktura geograficzna importu roślin ozdobnych do UE w latach 1995-2010

Table 7. Dynamics and geographical distribution of ornamental plant imports into UE over the years 1995-2010

Import z:	Dynamika, indeks:1995=100%					Struktura, Σ importu UE=100%				
	1995	1999	2003	2008	2010	1995	1999	2003	2008	2010
UE	100	134	169	204	212	80,9	81,2	81,7	81,2	81,9
Europa (bez UE)	100	149	241	29	34	0,7	0,8	1,0	0,1	0,1
Afryka	100	137	205	318	323	5,0	5,2	6,1	7,9	7,8
Azja	100	121	182	269	255	1,6	1,4	1,7	2,1	1,9
Bliski Wschód	100	108	122	104	111	3,7	3,0	2,7	1,9	1,9
Ameryka Północna	.	100	89	90	78	.	1,8	1,3	1,1	0,9
Ameryka Łacińska	100	138	144	185	179	6,1	6,3	5,2	5,6	5,2
Pozostałe kraje	100	117	169	47	60	2,0	0,3	0,3	0,1	0,1
Ogółem	100	133	168	203	209	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych AIPH i pracy Stefanowskiej [2012].

Tabela 8. Struktura wewnątrzunijnego importu roślin ozdobnych według dostawców, Σ importu z UE = 100%

Table 8. The structure of intra-EU imports of ornamental plants by suppliers, sum of import from UE = 100%

Import z:	Rok									
	1995		1999		2003		2008		2010	
	%	Import z:	%	Import z:	%	Import z:	%	Import z:	%	
Holandia	76,7	Holandia	74,4	Holandia	74,2	Holandia	72,6	Holandia	73,9	
Dania	6,7	Dania	5,8	Dania	5,9	Niemcy	6,0	Niemcy	6,0	
Belgia	4,9	Belgia	5,7	Belgia	5,5	Włochy	5,4	Belgia	5,2	
Włochy	4,7	Włochy	5,1	Włochy	5,1	Belgia	4,9	Włochy	5,1	
Niemcy	2,4	Niemcy	3,2	Niemcy	3,9	Dania	4,6	Dania	3,8	
Francja	1,8	Hiszpania	3,1	Hiszpania	2,8	Hiszpania	2,1	Hiszpania	2,2	
Hiszpania	1,7	Francja	1,5	Francja	1,2	Polska	1,2	Francja	0,9	
Wlk.Bryt.	0,6	Wlk.Bryt.	0,6	Wlk.Bryt.	0,7	Francja	1,0	Polska	0,6	
Pozostałe	0,5	Pozostałe	0,6	Pozostałe	0,7	Pozostałe	2,2	Pozostałe	2,3	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych AIPH i pracy Stefanowskiej [2012].

Import spoza Unii pochodzi przede wszystkim z Kenii (tab. 9). W ostatnich latach stanowił 26,6%-24,5% importu z krajów trzecich, przy kilkuprocentowym udziale całego szeregu innych państw. W badanym 15-leciu wartość dostaw z tego kraju wzrosła 4,7 razy, do poziomu 369 mln euro, choć w 2008 roku była jeszcze wyższa, bo wynosiła 404 mln euro. W tymże roku Kenia była drugim (po Holandii) dostawcą roślin ozdobnych do UE, a w 2010 roku trzecim (po Holandii i Niemczech), z udziałem odpowiednio 5,0% i 4,4%. Drugim dostawcą wśród krajów trzecich, ale o mniejszym znaczeniu, jest Ekwador. Import

z tego kierunku stanowił w dwóch ostatnich latach ponad 8,5% importu z krajów trzecich. Bardzo wysokim wzrostem charakteryzował się import z Etiopii. W 1999 roku kraj ten nie figurował jeszcze w statystykach AIPH, w 2003 roku sprowadzono z niego rośliny za 3,3 mln euro, w 2008 roku za 77,4 mln euro, zaś w 2010 roku za kwotę 124,9 mln euro. Etiopia stała się czwartym dostawcą wśród krajów trzecich, plasując się tuż za Izraelem, którego rola nieznacznie zmniejszyła się (import z Izraela obniżył się o 3,3%). Do liczących się dostawców należy także Kolumbia, a następnie Kostaryka i USA, ale ich udział w imporcie z krajów trzecich pod koniec badanego okresu obniżył się do kilku procent, przy nieznacznym absolutnym wzroście obrotów. Na uwagę zasługuje także pojawienie się na początku XXI w. importu z Chin, który stanowi około 3,5% całkowitego importu spoza Unii. Jednak dynamika jego wzrostu jest niższa niż w grupie głównych dostawców. W latach 2003-2010 import z Chin wzrósł o 35%, podczas gdy z Etiopii ponad 37-razy. Ale już obecnie wartość importu z Chin jest o 19% wyższa niż z Polski. Import z Etiopii przewyższa import z Polski prawie 3-krotnie. Poza wymienionymi krajami, Unia importuje produkty kwaciarskie także z innych państw Afryki, Ameryki Łacińskiej czy ze Wschodu, ale udział większości z nich nie przekracza 1,00% całkowitego importu.

Tabela 9. Struktura importu roślin ozdobnych z krajów trzecich według dostawców, Σ importu z krajów trzecich = 100%

Table 9. Structure of ornamental plant imports from third countries by suppliers (import from third countries = 100%)

1995		1999		2003		2008		2010	
Import z:	%	Import z:	%	Import z:	%	Import z:	%	Import z:	%
Izrael	17,3	Kenia	14,4	Kenia	19,6	Kenia	26,6	Kenia	24,5
Kolumbia	11,7	Izrael	13,9	Izrael	11,8	Ekwador	8,6	Ekwador	9,0
Kostaryka	10,7	Kostaryka	10,4	Kolumbia	7,8	Izrael	8,4	Izrael	8,5
Kenia	10,4	Kolumbia	9,6	Kostaryka	7,4	Kolumbia	7,9	Etiopia	8,3
USA	9,2	USA	8,9	USA	6,1	Kostaryka	5,9	Kolumbia	8,0
Zimbabwe	4,8	Ekwador	6,4	Ekwador	5,9	USA	5,4	Kostaryka	5,6
W.Kanary.	3,9	Zimbabwe	5,2	Zimbabwe	4,7	Etiopia	5,1	USA	4,8
Afryka Pł.	3,1	Gwatemala	3,3	Polska	3,6	Chiny	3,6	Chiny	3,4
Ekwador	2,8	Polska	2,7	Gwatemala	3,3	Gwatemala	2,6	Afryka Pł.	2,6
Tajlandia	2,8	Afryka Płd.	2,5	Afryka Płd.	3,2	Afryka Płd.	2,6	Uganda	2,5
Gwatemala	2,6	Tajlandia	1,9	Chiny	3,1	Uganda	2,4	Tajlandia	2,2
Polska	2,3	Indie	1,7	Uganda	2,0	Tajlandia	2,2	Gwatemala	1,9
Turecja	1,6	Zambia	1,6	Turecja	1,9	Tanzania	1,6	Turecja	1,8
Indie	1,4	Turecja	1,6	Tajlandia	1,9	Indie	1,5	Tanzania	1,6
Maroko	1,4	Meksyk	1,4	Zambia	1,4	Turecja	1,3	Tajwan	1,4
Brazylia	1,3	Chiny	1,2	Indie	1,3	Brazylia	1,3	Indie	1,4
Pozostałe	12,8	Pozostałe	13,3	Pozostałe	15,0	Pozostałe	13,0	Pozostałe	12,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych AIPH i pracy Stefanowskiej [2012].

Unijni importerzy roślin ozdobnych

Największym importerem roślin ozdobnych w UE są Niemcy, ale ich udział w unijnym imporcie stopniowo obniżał się. W 2003 roku wynosił około 26,4%, podczas gdy w 1995 roku 40,1% (tab. 10). Po rozszerzeniu Unii udział Niemiec tylko nieznacznie obniżył się, co jest efektem systematycznego wzrostu importu do tego kraju. Do pierwszej połowy ostatniej dekady drugim i trzecim importerem były Francja i Wielka Brytania, z kilkunastoprocentowym udziałem w imporcie UE. Choć udział tych dwóch krajów zmienił się tylko nieznacznie w kolejnych badanych latach, odnotowano dwa zjawiska. Wielka Brytania wyprzedziła Francję w wielkości importu, a oba te kraje zostały wyprzedzone przez Holandię. Holandia stała się drugim unijnym importerem, z udziałem 13,7% w 2010 roku. Import do tego kraju wzrastał z największą dynamiką. W latach 1995-2010 wzrósł 2,5 razy, podczas gdy do Niemiec 1,3 razy, do Francji 1,9 razy, a do Wielkiej Brytanii 2,4 razy. Jednak dla Holandii celem importu nie jest zaspokojenie popytu na rynku wewnętrznym, ale reeksport. Holandia w coraz większym stopniu staje się centrum dystrybucyjnym na europejskim rynku kwiatarskim. Do liczących się importerów w UE należy zaliczyć także Belgię i Włochy, z udziałem rzędu 5,0%-6,0%. Import do innych krajów jest na relatywnie niskim poziomie, w tym także do Polski. Ten ostatni stanowił w 2010 roku tylko 2,6% całego unijnego importu.

Tabela 10. Struktura importu roślin ozdobnych według krajów importerów, Σ importu do UE = 100%

Table 10. Structure of ornamental plants imports by importing country, sum of imports into UE = 100%

		Rok							
1995		1999		2003		2008		2010	
Import do:	%	Import do:	%	Import do:	%	Import do:	%	Import do:	%
Niemcy	40,1	Niemcy	29,5	Niemcy	26,4	Niemcy	23,5	Niemcy	25,5
Francja	14,9	Francja	15,5	Wlk.Bryt.	18,5	Holandia	15,5	Holandia	13,7
Wlk.Bryt.	12,0	Wlk.Bryt.	15,4	Francja	14,6	Wlk.Bryt.	14,6	Wlk.Bryt.	13,7
Holandia	11,7	Holandia	13,4	Holandia	13,9	Francja	13,0	Francja	13,4
Włochy	6,70	Włochy	6,6	Włochy	5,5	Belgia	5,3	Belgia	6,1
Belgia	4,0	Belgia	4,6	Belgia	4,8	Wochy	4,8	Wochy	5,7
X	X	Austria	3,9	Austria	4,1	Austria	3,7	Austria	3,9
Szwecja	3,5	Szwecja	2,9	Dania	3,1	Dania	3,3	Dania	2,7
Dania	2,4	Dania	2,7	Szwecja	3,1	Szwecja	3,7	Szwecja	2,6
X	X	X	X	X	X	Polska	2,7	Polska	2,6
Hiszpania	2,0	Hiszpania	2,0	Hiszpania	2,5	Hiszpania	2,1	Hiszpania	1,8
Finlandia	1,1	Finlandia	0,9	Finlandia	0,9	Finlandia	1,1	Finlandia	1,1
Pozostałe	1,7	Pozostałe	2,4	Pozostałe	2,6	Pozostałe	6,8	Pozostałe	7,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie roczników AIPH [International... 1996, 2000, 2004, 2009, 2011].

Podsumowanie

W latach 1995-2010 odnotowano znaczący wzrost wartości unijnego eksportu i importu roślin ozdobnych. Był to wzrost odpowiednio 1,8- i 2,1-krotny, co spowodowało zmniejszenie się salda obrotów, choć w dalszym ciągu jest ono dodatnie. Największy, acz malejący udział w tym handlu mają kwiaty cięte świeże. W 2010 roku stanowiły 33,9% eksportu i 39,8% importu. Grupami o rosnącym znaczeniu są: materiał szkółkarski oraz sadzonki roślin (te głównie w eksporcie), co przy dużej roli ich produkcji w Polsce [Jabłońska 2007] powinno być szansą dla rozwoju polskiego kwiaciarstwa. Podstawę obrotów stanowią obroty wewnątrzunijne (81% importu pochodzi z państw UE i trafia do nich 80% eksportu UE), ale w imporcie rośnie znaczenie dostaw z krajów afrykańskich, zaś w eksporcie sprzedaż do państw byłego bloku wschodniego (Rosja, Ukraina, Białoruś). Rozwój tych rynków zbytu jest także szansą dla polskich producentów. Największym eksporterem od lat jest Holandia, umacniająca swoją pozycję reeksportem kwiatów, o czym świadczy fakt, iż stała się drugim unijnym importerem, po Niemczech. Te ostatnie także wzmocniły swoją pozycję dostawcy roślin (2 miejsce). Zmniejsza się natomiast w eksporcie, a rośnie w imporcie rola takich krajów jak Wielka Brytania, Francja czy Dania. Małą rolę, przy czym większą w imporcie niż eksporcie, odgrywa Polska, z udziałem w eksporcie i imporcie unijnym odpowiednio 2,6% i 1%.

Literatura

- About the commercial cut flower industry. [2012]. [Tryb dostępu:] http://www.daff.qld.gov.au/26_16093.htm. [Data odczytu: grudzień.2012].
- Bońkowska A. [2012]: Analiza eksportu roślin ozdobnych z Unii Europejskiej w latach 1995-2010. Praca magisterska, SGGW.
- Consumer Trends. Cut Flowers in the United States. [2010]. [Tryb dostępu:] <http://www.ats-sea.agr.gc.ca/amr/5648-eng.htm>. [Data odczytu: październik 2012].
- Gerden E. [2012]: Major changes lie ahead for Russian flower industry. *FloraCulture International* marzec, ss. 8-11.
- Goldfain K. [2006]: The African marketplace. *FloraCulture International* listopad/grudzień, s. 28.
- Gołos J. [2009]: Kwiaty – uczucia, dyplomacja, biznes. [W:] Niech żyją kwiaty wazonie. A. Łukaszewska (red.). DRUKPOL, Kraków: ss. 15-21.
- Gray D.H. [2008]: Kenya marches on. *FloraCulture International* maj, ss. 36-37.
- Guidebook for Export to Japan 2011. [2011]. Japan External Trade Organization (JETRO). [Tryb dostępu:] <http://www.jetro.go.jp/en/reports/market/pdf>. [Data odczytu: listopad 2012].
- International Statistics Flowers and Plants. [1996, 2000, 2004, 2009, 2011]. AIPH/Union Fleurs. Institut für Gartenbauökonomie der Universität Hannover, Hanower.
- Jabłońska L. [2007]: Ekonomiczne aspekty rozwoju sektora kwiaciarskiego w Polsce. Wydawnictwo SGGW, Warszawa.
- Jabłońska L. [2008]: Rynek roślin ozdobnych w świetle akcesji Polski do Unii Europejskiej. *Zeszyty Naukowe SGGW seria Problemy Rolnictwa Światowego* t.4 (XIX), ss. 207-216.
- Jabłońska L. [2009]: Znaczenie kwiatów ciętych i roślin doniczkowych w życiu współczesnych społeczeństw. [W:] Niech żyją kwiaty wazonie. A. Łukaszewska (red.). DRUKPOL, Kraków, ss. 7-14.
- Kirandeep Kauri, Imran Saleem [2011]: The growth of cut flowers in India and its trade with Japan, United Arab Emirates, Italy, Canada and Australia. *Journal of Asian Business Management* t. 3, nr 2, ss. 353-364. [Tryb dostępu:] http://www.gnims.com/images/articles/kiran1st_article.pdf. [Data odczytu: grudzień.2012].
- Marciniak S. [2007]: Makro i mikroekonomia, podstawowe problemy. PWN, Warszawa.
- Onufer A. [2008]: Polityka proeksportowa Unii Europejskiej. [W:] Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne. M. Winiarski (red.). Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław, ss. 13-22.

- Perry B.D. [2011]: The structure and dynamics of cut flower export markets from Kenya and Ethiopia, with particular reference to trade with Norway. [Tryb dostępu:] <http://www.nupi.no/content/download/269614/946319>. [Data odczytu: grudzień 2012].
- Pizano M. [2005]: Holding the line in Latin America. *FloraCulture International*, kwiecień, ss.18-23.
- Rosati D. [1990]: Polityka proeksportowa. PWE, Warszawa.
- Stefanowska A. [2012]: Analiza importu roślin ozdobnych do Unii Europejskiej w latach 1995-2010. Praca magisterska, SGGW.
- Vega H. [2009]: Ecuador Fresh Flower Industry Situation. [Tryb dostępu:] <http://gain.fas.usda.gov/RecentGAINPublications/2009>. [Data odczytu: wrzesień 2012].